

SKILLS4LIFE - SITTARD

Structureel en gezamenlijk overgewicht te lijf

Zuid-Limburg wordt gekenmerkt door bijna het hoogste percentage overgewicht van heel Nederland. Ook in de gemeente Sittard-Geleen zijn de cijfers zorgwekkend. Maar liefst 15% van de jongeren heeft overgewicht en 3% kampt met obesitas, volgens een rapport van GGD Zuid-Limburg. “We doen het gemiddeld iets beter dan het totaal van Zuid-Limburg, maar de landelijke cijfers liggen nog altijd ver onder ons”, vertelt Tom van Vliet, teamleider Sport en Bewegen bij het gemeentelijke sportbedrijf en tevens JOGG-regisseur. Hij is bedenker en aanjager van de programma-tische aanpak voor sportstimulering die inmiddels in Sittard wordt gehanteerd, waarbij voor een periode van vier jaar middelen zijn vrijgemaakt om diverse doelgroepen in de gemeente in beweging te krijgen of houden. De uitvoering hiervan is deels ondergebracht bij het gemeentelijk sportbedrijf en deels bij Stichting Ecsplor.

Skills4Life is een integraal programma voor jongeren tussen de 12 en de 19 jaar met overgewicht. Het doel van het programma is het bewerkstelligen van gedragsverandering bij deze groep jongeren. Deze gedragsverandering betreft een verbetering van de leefstijl, specifiek op het gebied van voeding- en bewegen. Er wordt daarom sterk ingezet op het zoeken van mogelijkheden voor sport of beweging in de buurt en op de sociaal-maatschappelijke context.

Het programma bestaat uit drie fasen: signalering, behandeling en handhaving. In het programma wordt gewerkt met een digitaal leerlingvolgsysteem. RiskCare is eigenaar van de interventie.

Tom: “Het probleem met het thema overgewicht is waar het thuis hoort: is het preventie of curatie? Wie is eigenaar van het thema? Wie lost het op? Iedereen erkent het probleem van overgewicht. Iedereen zegt ook dat er iets aan moet gebeuren, maar als de beurzen moeten worden getrokken is het van niemand en wijzen we in een kringetje.” In Sittard-Geleen hebben ze daarom JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) aangegrepen als bestuurlijke legitimatie om gezamenlijk de verantwoordelijkheid te nemen voor de aanpak van overgewicht. Hierin nemen de sportbedrijven de lead namens de gemeente.

Buurvrouw

In de gezamenlijke aanpak wordt overgewicht dan ook een gemeenschappelijk gedragen probleem. Tom: “En dan worden de doelstellingen een reële casus: cijfers worden kinderen, nummers worden namen, het is je buurvrouw waar het over gaat, of je neefje. Dat doet ineens veel met mensen: je bent bezig met concrete voorbeelden en maatwerk. Juist daarom kunnen we het gesprek voeren over individuele personen in plaats van GGD-percentages.”

Met het gezamenlijke commitment vanuit de JOGG-aanpak is het nadenken over de inzet van een integrale aanpak voor overgewicht gestart. Tom: “We wilden daarbij niet opnieuw het wiel uitvinden en zijn begonnen vanuit de inhoud. We hebben gekeken naar wat we allemaal kunnen doen om het probleem van overgewicht aan te pakken. Op het gebied van bewegen kom je dan al snel online bij de Menukaart Sportimpuls uit of bij de site van Effectief Actief.”

“Ik heb goed rondgekeken. Zo wilde ik per se iemand hebben uit de lokale omgeving. Zij kennen de omgeving tenslotte en de situatie in de gemeente”. In Sittard-Geleen bleek er keuze uit verschillende interventies die het probleem van overgewicht lokaal aanpakken. “Ik ben echt gaan vergelijken, heb gesproken met diverse mensen. Ook met medische specialisten bijvoorbeeld, die ik heb gevraagd wat je het beste kunt doen voor deze doelgroep. Zij adviseerden ons om een langlopend traject te starten, gebruik te maken van een ketenaanpak en om een screeningsinstrument in te zetten. Al die elementen vonden we terug bij Skills4Life.”

Niet alleen de inhoudelijke punten van de aanpak bleken een match. Want naast bovengenoemde inzet van een lokale organisatie, hecht Tom ook veel waarde aan een bepaald soort idealisme. RiskCare is een organisatie die zich primair richt op specialistische zorg en volwassenen en kinderen behandelt

Een aantal tips vanuit het voorbeeld in Sittard:

- Begin vanuit de inhoud: wat is het probleem. Zoek daar een partner bij die bekend is met de lokale situatie en een interventie heeft die erkend is.
- Werk kritisch samen met de interventie-eigenaar en vul aan met de lokale expertise.
- Denk na over je projectstructuur. Ga alleen met partijen met toegevoegde waarde aan tafel.
- Zorg dat je zoveel mogelijk aansluit bij bestaande structuren. Tuig niet zomaar een nieuwe organisatie op.
- Denk goed na over de samenwerking tussen publiek en privaat. Sta er open in en geef duidelijk de spelregels aan. Geef zorgorganisaties of niet gesubsidieerde instanties daarbij de ruimte om hun rol in te nemen.

Skills4Life is een interventie die zich met een integraal programma specifiek richt op kinderen met overgewicht. En daar zijn ze zeker niet de enige in: er is een uitgebreid aanbod aan aanpakken gericht op overgewicht en obesitas voor de verschillende doelgroepen.

Denk bijvoorbeeld ook aan:

- Realfit
- Weet en Beweeg
- Beweegroute
- Beweegdiploma

U vindt een uitgebreid en volledig overzicht van erkende interventies binnen dit thema en op diverse andere onderwerpen op www.effectiefactief.nl.

voor overgewicht. Met als doel: niet door blijven behandelen en blijvend de-clareren bij de zorgverzekeraar, maar op zoek gaan naar andere manieren om ook echt blijvende hulp te bieden in samenwerking met anderen. “En daarmee zaten we op één lijn”, vertelt Tom.

Co-productie

Het project in Sittard-Geleen is een co-productie geworden. “Bij interventie-eigenaar RiskCare werken de mensen van de inhoud, ik ben van het proces”, stelt Tom. “Je bent allebei expert op een bepaald gebied. Het proces kunnen we lokaal heel goed zelf op poten zetten en begeleiden. Maar de echte inhoud en de onderbouwing van wat werkt en wat niet, daar heb ik behoefte aan. Daar hoeft ik me nu niet druk om te maken. Wij hoeven geen structuur meer op te tuigen en ook de financiële verantwoording is allemaal geregeld vanuit RiskCare. Dat scheelt zoveel tijd.”

Tijdens de implementatie zag Tom nog wel een hiaat in het programma. “Vanuit de gemeente weten we goed hoe we mensen vanuit speciale projecten naar de verenigingen of fitnesscentra kunnen krijgen. Ook weten we hoe we de begeleiders daar kunnen trainen. En die principes hebben wij kunnen toe-

voegen aan de interventie”, vult Tom aan. “Je kijkt samen met de interventie-eigenaar aan de voorkant goed naar de interventie. Er is de inhoud, daar kom je als uitvoerder niet aan, maar je hebt er iets voor en je hebt er iets na. En dat hebben wij aangegeven. We hebben het programma in de lokale context ingebed.”

Gemeente Sittard-Geleen kiest voor Skills4Life

Vanaf januari 2015 worden in Sittard-Geleen op alle zes locaties van de VMBO-scholen het merendeel van de 1500 VMBO leerlingen gescreend. De werving en screening gebeurt door Tom en zijn collega's in nauwe samenwerking met RiskCare en het onderwijs zelf. Op basis van deze omvangrijke screening hoopt Tom drie behandelgroepen te starten met kinderen met overgewicht of obesitas en hun ouders. De leerlingen uit deze groepen zijn dan afkomstig vanuit alle zes deelnemende VMBO-scholen. De behandeling start in de eerste helft van 2015.

Win-win

De interventie-eigenaar is een private organisatie. Voor Tom is dit absoluut geen probleem. “Natuurlijk verdient een bedrijf als RiskCare aan de interventie, prima. Maar ik heb straks ook 50 kinderen die op een structurele manier behandeld worden voor overgewicht. Dat is mijn verantwoordelijkheid. Het is een illusie dat deze 50 kinderen behandeld kunnen worden zonder dat er iemand een cent aan verdient. Van die denkwijze moeten we af, sta het gewoon toe. Je kunt ook iemand een bepaalde marge voor de dekking van bedrijfskosten bijvoorbeeld, maar wel reëel. Het moet niet geld verdienen zijn over de rug van. Als dit zo is, mag je de interventie-eigenaar daar echt wel op aanspreken”, aldus Tom.